

Motion till riksdagen 2019/20:3607

av **Lotta Finstorp m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2019/20:147 Riksrevisionens rapport om fri entré till statliga museer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om museernas roll som självständiga institutioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att museerna själva får avgöra huruvida de vill erbjuda fri entré eller ej och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarare bör inrikta sitt stöd till museerna på goda förutsättningar att arbeta med digitalisering, genom t.ex. möjligheter till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Inledning

Landets muséer är viktiga för både lärande och bildning, samt som förvaltare av kulturarv och historia. Moderaterna lägger största vikt vid muséernas roll som

självständiga institutioner. Muséernas verksamhet ska präglas av kunskapsuppbyggnad och hög kompetens inom respektive ämnesområde.

Offentligt finansierade kulturinstitutioner, såsom muséer, ska dock inte politiseras och styras av ideologiska pekpinnar. De ska självfallet vila på en demokratisk grund, men innehållet ska i så hög utsträckning som möjligt vara fritt. Dagsaktuella politiska strömningar ska inte styra vilka entréavgifter eller utställningar som ska genomföras. En alltför omfattande politisk styrning likriktar kulturen och gör den i förlängningen ointressant.

Införandet av fri entré

Den 1 februari 2016 återinförde regeringen fri entré för 18 av de totalt 30 statligt, centrala muséerna i Sverige. Reformerna regleras främst genom de berörda museimyndigheternas instruktioner, där det anges att muséerna ska ha fri entré till de egna utställningarna, men att de har möjlighet att ta ut avgifter för vissa utställningar av tillfällig karaktär. Regeln att barn och unga upp till 19 år sedan tidigare omfattas av fri entré till alla utställningar, permanenta såsom tillfälliga, påverkas inte av regeringens beslut.

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionens granskning av 2016 års fri-entréreform, med avseende på regeringens styrning, muséernas genomförande och eventuella konsekvenser för muséernas verksamhet, som utgör grunden för regeringens skrivelse och moderaternas följdmotion, har som helhet utgått ifrån om regeringen har skapat tillräckliga förutsättningar för reformens genomförande, om reformen genomförts på ändamålsenligt sätt samt hur reformen har påverkat muséernas förutsättningar att utföra sina huvuduppdrag.

Granskningen har inte syftat till att utvärdera utfallet av reformen med avseende på besökssiffror, utan vilka åtgärder muséerna vidtagit för att hantera besöksutvecklingen och attrahera nya besökare.

Riksrevisionens granskning resulterar i slutsatserna att 2016 års fri-entréreform har ökat i antal museibesök, men inte med säkerhet kunnat fastställa att regeringen med reformen har uppfyllt syftet med att nå ut till de besöksgrupper som annars inte skulle ha besökt dessa muséer, även om goda förutsättningar finnes. Vidare konstaterar Riksrevisionen att fri-entréreformens syfte och mål uppfattas som otydliga av muséerna,

vilket får konsekvenser för museernas genomförande av reformen samt meningsfull uppföljning av densamma.

Tidigare kritik mot förslaget

Mycket av den kritik mot fri-entréreformen som Riksrevisionen belyser har tidigare bland annat lyfts fram i en rapport av Myndigheten för Kulturanalys. I den konfirmeras förvisso ett ökat besöksantal, men det konstateras samtidigt att reformen främst gynnat storstäder samt invånare i Stockholms innerstad, det vill säga tidigare vana museibesökare samt turister. Vidare gav Kulturutskottets besök på bland annat Nationalmuseum den 17 januari 2019 vid hand att reformen är kraftigt underfinansierad. Enligt överintendenten kostade den fria entrén Nationalmuseum åtta kronor per besökare eller 30 miljoner kronor totalt utöver den ersättning som museet erhåller för att erbjuda fri entré. Regeringens tillskott om ytterligare tio miljoner kronor för reformen i budgeten för år 2020 täcker således inte ens underskottet för ett enstaka museum som omfattas av reformen. En underfinansiering som även Riksrevisionen lyfter fram i sin granskning.

Slutsats

Moderaterna vill inkludera alla museer – statliga, föreningsdrivna, stiftelser, läns museer, enskilda och privata – i det långsiktiga statliga arbetet med Sveriges museer. Vi är djupt oroad över att den förda museipolitiken, med sin fri-entréreform, som lägger ett ensidigt fokus på de statliga museerna som har sin huvudsakliga placering i Stockholm. Det ställer för det första storstadens museala intressen mot landsbygdens, när det snarare finns ett behov av en inkluderande politik som fokuserar på museiväsendets villkor i stort samt en ökad samverkan mellan olika muséer. För det andra ställer fri-entréreformen olika huvudmän och driftsformer för museer mot varandra, vilket för oss moderater i grunden bryter både mot likställighetsprincip samt närings- och föreningsfrihet. De 90 miljoner kronor, som regeringen lägger på ett fåtal statliga centralmuseer, skulle kunna göra betydligt mycket större nytta bredare fördelat till landets samtliga museer.

Reformen om fri entré på statliga muséer har i första hand, som granskningar visat, gynnat vuxna innerstadsbor och turister. Vi vill istället möjliggöra för statliga muséer att nå fler grupper över hela landet. I detta avseende bör till exempel samarbetet mellan skolor och muséer vara prioriterat. Barn och unga är i detta sammanhang särskilt

prioriterade. Den digitala tekniken ger också muséerna helt nya möjligheter att nå ut till nya och breda besöksgrupper. Vi anser att regeringen snarare bör inrikta sitt stöd till muséerna för goda förutsättningar att arbeta med digitalisering, genom till exempel möjligheter till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Lotta Finstorp (M)

Annicka Engblom (M)

John Weinerhall (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Viktor Wärnick (M)

Ulrika Jörgensen (M)

Harald Hjalmarsson (M)